

Andrija Marić: Konstrukce národní identity v Černé hoře na příkladu rodiny Marić.
Praha: Fakulta humanitních studií 2008, 62 s. + přílohy.

Andrija Marić si pro svou bakalářskou práci zvolil aktuální, avšak velmi obtížné téma. Na příkladě své vlastní rodiny si položil otázku, na jakých indikátorech a jakým způsobem byla či je konstruována národní identita vybraných členů této rodiny. Jako techniku sběru dat zvolil narativní a opakované polostrukturované interview, což je s ohledem na téma a zvolené konstruktivistické paradigma bezpochyby adekvátní.

Z výsledku práce mám však rozporuplný dojem. Andrija Marić sice podložil svůj výzkum odpovídající literaturou (byť mohla být bohatší, zejména s ohledem na problematiku historie území bývalé Jugoslávie resp. konfliktu v 90. letech 20. století /např. Allcock 2000, Šesták 1998, Ugrešić 2002/) a sebral zajímavá a nosná data, nicméně výsledný text působí poněkud uspěchaným dojmem.

První výrazná výtka směřuje k jazyku. Na to, že autor není českým rodilým mluvčím, není jeho čeština špatná. Ovšem důsledná jazyková korektura by textu rozhodně neškodila. Na mnoha místech je totiž takřka nesrozumitelný a čtenář je nucen domýšlet, co měl asi tak autor na mysli. Množství překlepů navíc není důsledkem pouze nedostatečné znalosti češtiny – překlepy jsou i ve jménech, místních názvech, přímých citacích atp.

Z formálního hlediska nelze pominout též nedostatečnou práci s poznámkovým aparátem – absence odkazů na literaturu u parafrází a absence jakýchkoli zdrojů v pasážích, v nichž se věnuje historii Černé hory (zejm. s. 24-28) a navíc uvádí statistické údaje (s. 28-31), které tak působí nevěrohodně a tudíž nerelevantně. Na místě by bylo též vysvětlení některých užívaných pojmů (např. tranzice, Bagr revoluce) a profily jmenovaných osobností (Milovan Djilas aj.), které v českém kontextu nejsou běžně známy.

Vlastní text bakalářské práce není členěn do samostatných oddílů, nicméně lze v něm vysledovat záměr standardního členění: úvod včetně teoretického ukotvení (s. 5-14), metody (14-23), historie Černé hory a sledované rodiny (s. 24-37), analýza narativů (s. 37-54) a závěr (s. 55-59).

V úvodní části autor předesílá, že dané téma je pro něj velmi osobní, že z vývoje v oblastech bývalé Jugoslávie má „jeden velký zmatek v hlavě“ (s. 7) a že jedním z cílů výzkumu je tento „zmatek“ uspořádat. Tento přístup, tedy že autor píše pro sebe sama, je zřetelný z celé práce. Text je pojat mnohdy spíše jako vyprávění než jako vědecký výstup. Opakem takových pasáží je teoretické zakotvení, kde autor (v souladu s použitou literaturou) používá natolik úsporná sdělení, že by hlubší reflexe problematiky neškodila. Nicméně obsahově k této části nemám připomínky, stejně jako ke kapitolám, které jsou věnovány metodologii. Je zjevné, že autor je schopen číst a chápat odbornou literaturu.

Ke kapitolám, jež se věnují soudobým dějinám Černé hory, jsem se již z formálního hlediska vyjádřila výše – v důsledku formálních nenáležitostí je ovšem těžké vyjadřovat se k obsahu. Snad jen, že s ohledem na výzkumný záměr i výsledky výzkumu bych očekávala hlubší rozbor období rozpadu bývalé Jugoslávie a let následujících. Kapitola Krátká historie rodiny Marić je sama o sobě velmi zajímavá, některé momenty – mýty o vzniku rodiny, tradovaná a živá historie – by stály za samostatné zpracování. Autorovy obraty „ví se, že“, „jsou dva příběhy“ atp. však opět svědčí o spíše o zaujatém osobním přístupu než o vědeckém odstupu.

V samotné analytické části autor vždy nejprve předkládá stručný profil narátora, dále analýzu provedeného narativu a poté se zaměřuje na kořeny deklarované národní identity. Bohužel má tendenci opomíjet (či, přesněji, nezdůrazňovat) další roviny identity a

identifikace (rodina, náboženství, vztah národní, regionální a státní identity, politické souvislosti), které jsou, soudě dle příloh, pro konstrukci národní identity zásadní.

V závěru pak Andrija Marić rekapituluje výsledky svého výzkumu, ovšem aniž by se vrátil k odborné literatuře z úvodu práce. Chybí tedy např. aplikace Alheitova „vnějšího“ a „vnitřního“ utváření identity či osobního resp. sociálního konceptu (Já x my x oni). Nicméně autorův závěr, že ve všech třech případech lze „zápletku“ datovat do počátku devadesátých let 20. století, ovšem že v každém z případů je vlastní národní identita konstruována na jiném podkladě, je bezpochyby nosný.

Bakalářskou práci Andriji Mariće doporučuji k obhajobě. Z výše uvedených důvodů navrhuji hodnocení velmi dobře, zhruba 25 bodů.

Praha, 18. října 2008

Mgr. Hedvika Novotná